

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 2014-2015

3 DECEMBER 2014

Verzoek tot het opstellen van een informatieverlag betreffende een onderzoek van de mogelijkheden voor een wettelijke regeling van meesouderschap

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 2014-2015

3 DÉCEMBRE 2014

Demande d'établissement d'un rapport d'information concernant l'examen des possibilités de créer un régime légal de coparentalité

**Ingediend door de dames en de heren :
Déposée par Mesdames et Messieurs :**

Jean-Jacques DE GUCHT, Ann BRUSSEEL, Rik DAEMS, Martine TAELEMAN, Lode VEREECK ; Annick DE RIDDER, Jan BECAUS, Cathy COUDYSER, Piet DE BRUYN, Andries GRYFFROY, Lieve MAES, Jan PEUMANS, Wilfried VANDAELE, Pol VAN DEN DRIESSCHE, Miranda VAN EETVELDE, Jan VAN ESBROECK, Karl VANLOUWE ; Valérie DE BUE, Olivier DESTREBECQ, Jean-Paul WAHL ; Brigitte GROUWELS ; Nadia EL YOUSFI, Latifa GAHOUCHE, Anne LAMBELIN, Philippe MAHOUX, Christie MORREALE, Patrick PRÉVOT, Christiane VIENNE, Olga ZRIHEN ; Bert ANCIAUX, Ingrid LIETEN, Katia SEGERS, Güler TURAN, Bart VAN MALDEREN ; Petra DE SUTTER, Philippe HENRY, Elisabeth MEULEMAN, Hélène RYCKMANS, Cécile THIBAUT, Wouter VAN BESSEN.

TOELICHTENDE NOTA

De afgelopen decennia zijn er diverse wetgevende initiatieven geweest om de discriminaties weg te werken tussen de verschillende bestaande gezinsvormen. Onze samenleving is getuige geweest van een geneeskunde die enorme sprongen voorwaarts heeft gemaakt en op die manier nieuwe mogelijkheden heeft gecreëerd. Dit is niet in het minst het geval wanneer het gaat over fertiliteitsuitdagingen. Voor veel vrouwen en koppels zorgt de geboekte vooruitgang ervoor dat een onvervulde kindwens niet langer onvervuld hoeft te blijven. Een opportuniteit die ook wettelijk mogelijk is gemaakt dankzij de wet op de medisch begeleide voortplanting.

Ter vervanging van het vroeger rondgedeelde stuk nr. 6-98/1.

NOTE EXPLICATIVE

Ces dernières décennies, plusieurs initiatives législatives ont tenté de lever les discriminations entre les différents modèles familiaux actuels. Notre société voit la médecine progresser à pas de géant, créant ainsi des possibilités nouvelles. C'est manifestement le cas lorsqu'il est question de défis en matière de fertilité. Pour bon nombre de femmes et de couples, les progrès réalisés leur permettent d'envisager d'exaucer un désir d'enfant inassouvi. Cette opportunité a aussi vu le jour, d'un point de vue légal, grâce à la loi relative à la procréation médicalement assistée. Ces progrès concourent également à créer de nouveaux modèles familiaux.

En remplacement du document n° 6-98/1 distribué précédemment.

Deze vooruitgang ligt ook mee aan de basis van nieuwe gezinsvormen. Zo kan een vrouw ervoor kiezen moeder te worden maar tegelijk bewust ongehuwd te blijven, de zogenaamde BOM. Of evengoed kan een lesbisch koppel ervoor kiezen moeder en meemoeder te worden. Vorige legislatuur werd aan deze laatste gezinsvorm nog wettelijk tegemoet gekomen door voor lesbische koppels dezelfde afstammingsregels te laten gelden als voor heterokoppels. Daar waar een meemoeder voordien een slopende adoptieprocedure van minstens negen maand moest doorlopen, is zij vanaf nu automatisch meemoeder wanneer de vrouw met wie zij gehuwd is, bevalt.

De mogelijkheden die door de medische vooruitgang gecreëerd worden, hebben in het verleden vaak een wettelijk kader gekregen. Dit is een uitstekende zaak. Het neemt echter niet weg dat er nog ongerijmdheden zijn in ons streven naar een wetgeving die elke burger gelijke rechten en kansen wil bieden bij de vrije keuze voor een gezinsvorm. Vooralsnog voorziet de wetgeving namelijk niet in gelijke afstammingsregels voor mannelijke homoseksuele koppels enerzijds en lesbische en heteroseksuele koppels anderzijds.

Verbonden hiermee is de afwezigheid van een wetgevende kader voor het draagmoederschap. Deze afwezigheid betekent dat draagmoederschap mogelijk is in België en dat er geen regels zijn opgesteld. Dit zet de deur open voor mogelijke misbruiken zoals mensenhandel. Een wetgevend kader is daarom aangewezen. Daarbij doen we er goed aan te leren van de positieve en negatieve ervaringen van de verschillende bestaande wettelijke stelsels in het buitenland.

De koppeling van deze twee zaken zal er ook toe leiden dat meerdere volwassenen een directe verwantschapsband met een kind zullen kunnen hebben (men denke aan respectievelijk de wensouders en de draagmoeder). Volgens de vigerende wetgeving is het echter niet mogelijk om aan alle betrokken volwassenen het ouderlijk gezag toe te kennen.

Transversaal karakter

— Afstammingsregels en draagmoederschap zijn federale materie.

Ainsi, une femme peut choisir de devenir mère, tout en restant célibataire par choix. Ou un couple lesbien peut tout aussi bien choisir de devenir mère et coparente. Sous la précédente législature, le législateur a légiféré en faveur de ce dernier modèle familial en étendant aux couples lesbiens les règles de filiation applicables aux couples hétéros. Alors qu'auparavant, une coparente devait entreprendre une longue procédure d'adoption de minimum neuf mois, elle est désormais automatiquement coparente lorsque la femme avec laquelle elle est mariée accouche.

Dans le passé, les possibilités créées par les progrès médicaux se sont souvent traduites, après coup, par un cadre légal, ce qui est une excellente chose. Il n'en demeure pas moins qu'il subsiste encore des incohérences dans notre volonté d'aller vers une législation qui entend offrir les mêmes droits et les mêmes chances à chaque citoyen, lui permettant d'opter librement pour un modèle familial déterminé. À l'heure actuelle, il est vrai que la législation ne prévoit pas de règles de filiation égales pour les couples homosexuels masculins, d'une part, et les couples lesbiens et hétérosexuels, d'autre part.

Une autre difficulté dans notre pays est l'absence de cadre législatif pour la gestation pour autrui. Cette absence signifie que la gestation pour autrui est possible en Belgique et qu'aucune règle n'a été établie. C'est la porte ouverte à d'éventuels abus en matière de trafic d'êtres humains. Voilà pourquoi il faut prévoir un cadre législatif. Nous ferions bien de nous inspirer des différents régimes légaux existant à l'étranger et d'en tirer les leçons positives et négatives.

Du fait de la combinaison de ces deux éléments, il sera également possible que plusieurs adultes aient un lien de parenté direct avec un enfant (nous songeons ici respectivement aux auteurs du projet parental et à la mère porteuse). Cependant, la législation en vigueur ne permet pas d'octroyer l'autorité parentale à tous les adultes concernés.

Caractère transversal

— Les règles de filiation et la gestation pour autrui constituent une matière fédérale.

— Begeleiding, informatie en nazorg naar de wensouders en de draagmoeder is een Gemeenschapsbevoegdheid (Kind en Gezin).

*
* *

VERZOEK TOT HET OPSTELLEN VAN EEN INFORMATIEVERSLAG

Overeenkomstig artikel 56 van de Grondwet en artikel 66 van het reglement van de Senaat verzoeken wij de Senaat een informatieverslag op te stellen met als onderwerp :

Een onderzoek naar de mogelijkheden voor een wettelijke regeling van meesouderschap en het hiermee intrinsiek verbonden performant wettelijk kader voor draagmoederschap.

Een onderzoek naar de mogelijkheden voor een wettelijke regeling om aan meer dan twee volwassenen ouderlijk gezag toe te kennen.

Indien voor deze met elkaar verbonden maatschappelijke problemen een oplossing wordt gevonden, wordt een bestaande wetgevende discriminatie ten aanzien van homoseksuelen aangepakt, wordt beantwoord aan een mogelijke kindwens bij mannelijke homoseksuele koppels en worden potentiële misbruiken strafbaar gesteld.

25 november 2014.

— L'encadrement, l'information et le suivi des auteurs du projet parental et de la mère porteuse relèvent de la compétence des Communautés (Office de la Naissance et de l'Enfance).

*
* *

DEMANDE D'ÉTABLISSEMENT D'UN RAPPORT D'INFORMATION

Conformément à l'article 56 de la Constitution et à l'article 66 du règlement du Sénat, nous demandons au Sénat de rédiger un rapport d'information sur le sujet suivant :

Étudier les possibilités de créer un régime légal de coparentalité, et de définir pour la gestation pour autrui le cadre légal performant qui lui est intrinsèquement associé.

Étudier les possibilités de créer un régime légal permettant d'octroyer l'autorité parentale à plus de deux adultes.

Si l'on trouve une solution à ces problèmes de société étroitement liés, on pourra lever une discrimination à l'égard des homosexuels qui est présente dans notre législation, répondre à un éventuel désir d'enfant chez les couples homosexuels masculins et sanctionner les abus potentiels.

25 novembre 2014.